

Vaikuttavat tekstit, vaikuttuneet yleisöt

Vuoden 2018 ensimmäinen *Avain*. Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti käsittelee kirjallisuuden ja kertomustutkimuksen suhdetta etiikkaan, politiikkaan ja vaikuttamiseen. Aiheen ajankohtaisuudesta ei liene epäilystä: sosiaalisen median kertomukset ovat osoittaneet voimansa esimerkiksi keskusteluissa seksuaalisesta häirinnästä, vaihtoehtoisista totuuksista ja todellisuuksien eriytymisestä omiksi kuplikseen.

Vaikuttaminen, vaikuttuminen ja voimakkaat tunnereaktiot ovat olleet esillä myös humanistisessa ja yhteiskuntatieteellisessä keskustelussa. Esimerkiksi affekteja, emootioita ja niiden kulttuurisia ja yhteiskunnallisia perustoja on tarkasteltu monipuolisesti. Tuoreista tutkimuksista mainittakoon Anna Helteen ja Anna Hollstenin toimittama *Tunteita ja tunteuksia suomalaisessa kirjallisuudessa* (2016) sekä Eeva Jokisen ja Juhana Venäläisen toimittama *Prekarisaatio ja affekti* (2015). Sosiaalinen media, digitalisaatio ja niihin liittyvät eettiset kysymykset ovat olleet niin ikään keskeisiä uudistettaessa perus-, toisen ja korkea-asteen opetusta: kuinka opettaa parhaiten kulttuurista lukutaitoa ja olennaisen seulomista epäolennaisesta?

Avain-lehden tässä numerossa pohditaan kertomusten valtaa ja sitä, kuinka kirjallisuudentutkimuksen välineitä voidaan hyödyntää arkielämäämme ympäröivien tekstien tarkastelussa. Niiden avulla on mahdollista tarttua todellisuuttamme tuottavien tekstien keinoihin, päämääriin ja merkityksiin kriittisestä näkökulmasta. Lehdessä tarkastelun kohteena ovat myös keinot, joilla kaunokirjallisuus käsittelee poliittisia, taloudellisia ja eettisiä kysymyksiä ja niiden herättämiä tunnereaktioita. Analyysin kohteina ovat tasaveroisesti kaunokirjallisuus ja erilaiset mediatekstit.

Tekstien eettisyys, poliittisuus ja vaikuttavuus ovat esillä *Avain*-lehden kaikissa neljässä vertaisarvioidussa artikkelissa. Hanna Meretoja kehittää artikkelissaan ”Kertomusten eettinen potentiaali ja vaarat” heuristista mallia, jonka avulla voidaan arvioida kertomusten eettisiä ulottuvuuksia. Hän testaa mallia Sofi Oksasen julkisuudessa paljon huomiota herättäneeseen avoimeen kirjeeseen Melania Trumpille. Maria Laakso tarkastelee artikkelissaan ”Työttömän tarina” julkista kertomuskamppailua työttömyydestä tapausesimerkkinä esikoiskirjailija Ossi Nyman. Tuotteliaisuuden ja hyödyn eetokseen niveltyy myös Anna Helteen artikkeli ”The Value Was Here”, joka käsittelee talouden ja

Tarkastelun kohteena ovat keinot, joilla kaunokirjallisuus käsittelee poliittisia, taloudellisia ja eettisiä kysymyksiä ja niiden herättämiä tunnereaktioita.

arvotuotannon problematiikkaa Eino Santasen kokeellisessa setelirunoudessa. Elise Nykänen puolestaan keskittyy analysoimaan artikkelissaan ”Hänen vierellä on valmiina pimeyden päivä” Kerttu-Kaarina Suosalmen novellia ”Synti”. Nykänen pohtii, millaisin retorisin keinoin kaunokirjallisuus tarjoaa lukijalleen maailmassa olemista koskevaa tietoa ja herättää lukijassa ristiriitaisia tunnereaktioita.

Median tekstiympäristöt ja digitalisaatio ovat esillä myös Outi Ojan puheenvuorossa, joka herättelee keskustelua lukion äidinkielen ja kirjallisuuden ylioppilaskokeen uudistumisesta ja siitä, millaisia tekstilajeja kouluopetuksessa olisi syytä käsitellä ja millä tavoin. Puheenvuoroa kommentoivat Aino Mäkikalli kirjallisuudentutkijan silmin sekä Satu Kiiskinen lukiokoulutuksen arkisten käytäntöjen näkökulmasta.

Kirjallisuudentutkimuksen ajankohtaisia tutkimusteemoja esitellään uuden Projektit-juttusarjan muodossa. Esittelykierroksen aloittaa Tampereen yliopiston Kertomuksen vaarat -projekti, jossa tutkitaan poikkitieteellisesti kertomisen ja tarinallistamisen mekanismeja ja vaikutuksia nykypäivän nopealiikkeisissä mediaympäristöissä. Tavoitteena on kehittää aikalaiskriittisiä tutkimusmetodeja, joilla saadaan aiempaa paremmin otetta vallitsevien kertomuskäsitysten ja tarinankerronnan epistemologisista, mutta myös eettisistä rajoista.

Numeron päättävät neljä kirja-arvostelua. Erkki Sevänen arvioi Kasimir Sandbackan väitöskirjan *Utopia Derailed. Rosa Lixsom's Retrospection of the Modern Project* (2017) ja Viola Parente-Čapková Hanna-Leena Nissilän väitöskirjan *Sanassa maahanmuuttaja on vähän kitkerä jälkimaku.* Kirjallisen elämän yljirajaistuminen 2000-luvun alun Suomessa (2016). Juha Ridanpään arvioita-

vana on *Lintukodon rannoilla. Saarikertomukset suomalaisessa kaunokirjallisuudessa* (2017), jonka ovat toimittaneet Maria Laakso, Toni Lahtinen ja Merja Sagulin. Jani Ylönen puolestaan arvioi Markku Soikkelin *Tieteiskirjallisuuden käsikirjan* (2015).

Avain. Kirjallisuudentutkimuksen aikakauslehti on siirtynyt käyttämään vuoden 2018 alusta digitaalista OJS-julkaisujärjestelmää *journal.fi*. Lehden sähköistä versiota pääsee lukemaan osoitteessa <https://journal.fi/avain> ja vertaisarvioituja artikkeleita lukuunottamatta sisältö on vapaasti luettavissa heti lehden ilmestyttyä. Vertaisarvioidut artikkelit avataan kaikille lukijoille vuoden embargolla, mutta Kirjallisuudentutkijain Seuran jäsenenä tai *Avaimen* tilaajana niitä pääsee lukemaan heti.

Koska järjestelmää siirrytään käyttämään myös lehden toimitustyössä, pyydämme lehden lukijoita ja kirjoittajia kirjautumaan järjestelmään *journal.fi* -sivustolla ja tarjoamaan jatkossa artikkeleita, arvosteluja ja muita puheenvuoroja ensisijaisesti sen kautta.

Elina Arminen ja Anna Logrén